

RABHADH

Ná déan dearmad an chuid seo a chur ar ais le do fhreagarleabhar.
Mura ndéanann tú sin caillfidh tú marcanna.

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ AN TEASTAIS SHÓISEARAIGH, 2004

EOLAÍOCHT - ARDLEIBHÉAL (N.B. Ní d'Iarrthóirí Eolaíocht – Staidéar Áitiúil é seo)

DÉARDAOIN, 17 MEITHEAMH – IARNÓIN, 2.00 go 4.30

ROINN A (144 marc) LE FREAGAIRT AG GACH IARRTHÓIR.

(Féach bileog ar leith le haghaidh Ranna B, C, D agus E.)

Freagair *gach* ceann de na ceisteanna 1, 2 agus 3. Tá **DEICH** gcuid i ngach ceist. Freagair **OCHT** gcuid ar bith acu. Tá na ceisteanna uile ar aon mharc. Freagair na ceisteanna sna spásanna atá ann dóibh. Cuir ar ais an Roinn seo den scrúdpháipéar. Cuir isteach í sa fhreagarleabhar ina bhfreagraíonn tú na Ranna eile.

1. Freagair **ocht gcinn** díobh seo a leanas, (a), (b), (c), etc.

- (a) Aimsíodh gurbh é toirt céad braon uisce ó sconna ná 20 cm^3 .
Ainmnigh uirlis arbh fhéidir a úsáid chun toirt an uisce a thomhas.
Cad é toirt aon bhraoin amháin uisce?

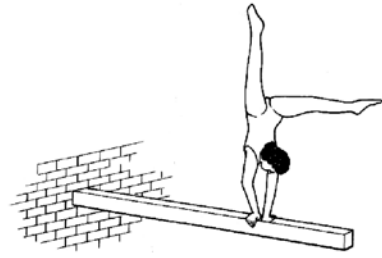

Ainm na huirlise _____

Toirt aon bhraoin amháin _____

[Thall

- (b) Is é meáchan an chailín ná 500 newton.
Tá sí ar a cothrom ar chlár atá 1.5 méadar (150 cm) ó fhalla.
Ag glacadh leis an bhfalla mar bhuthal, ríomh móimint an fhórsa atá á chur ag an gcailín ar an gclár.

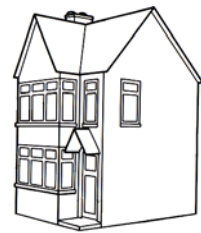

- (c) Cén fáth a bhforbraíonn boilgeoga gáis de réir mar a éiríonn siad go dtí dromchla locháin?

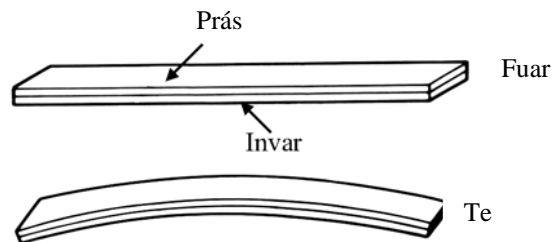
- (d) Tabhair **dhá** shlí chun cailliúint teasa ó theach a laghdú.

An chéad slí _____

An dara slí _____

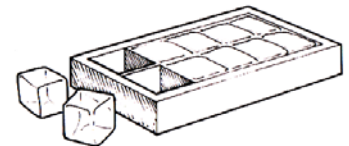

- (e) Léiríonn an léaráid stiall dhémhíotalach. Cén fáth a lúbann an stiall nuair a théitear í? Luaigh úsáid leis an stiall dhémhíotalach.

Cén fáth? _____

- (f) Nuair a chuirtear ciúbanna lic oighir ag 0°C le deoch, is mó an fuarú a thugann siad di ná dá gcuirfí an toirt chéanna d'uisce leachtach léi ag 0°C . Mínigh cén fáth gur mar seo a bhíonn an scéal.

Míniú _____

- (g) Léiríonn an léaráid dhá thonn agus iad ag gluaiseacht leis an treoluas céanna. Cé acu tonn díobh ag a bhfuil an mhinicíocht is airde?

Tonn A

Tonn B

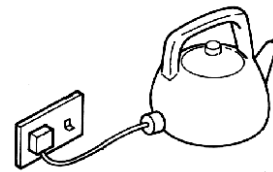

Tonn _____

Tabhair cúis le do fhreagra.

Cúis _____

- (h) Cén fáth a gcuirtear fiúsanna le plocóidí fearas tí? Roghnaigh an *fiús cúí* don *chiteal* a léirítear as rogha fiúsanna 2 A, 5 A nó 13 A. Is é an soláthar leictreachais tí ná 230 volta.

Citeal 2.5 kW

Cén fáth? _____

Fiús oiriúnach don chiteal _____

- (i) Conas a dhéantar macalláí?

- (j) Cén cineál fuinnimh a *ghineann* tintreach?

Cineál fuinnimh _____

Cén fáth a bhfeicimid an splanc de ghnáth sula gcloisimid an toirneach?

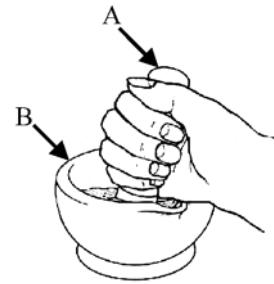

(8 × 6)

[Thall

2. Freagair **ocht gcinn** díobh seo a leanas, (a), (b), (c), etc.

(a) Ainmnigh an **dá** phíosa de ghairias saotharlainne a mbaintear úsáid astu sa léaráid.

Píosa **A** _____

Píosa **B** _____

(b) Cad a thuigtear le *himoibriú inteirmeach*?

Tabhair sampla *d'imoibriú inteirmeach*.

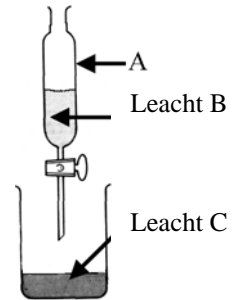
(c) Ainmnigh an píosa gairis a bhfuil an lipéad **A** air sa léaráid.

Píosa gairis **A** _____

Bhí leachtanna domheasctha **B** agus **C** in **A** ar dtús.

Abair cé na leachtanna a d'fhéadfadh a bheith i gceist le **B** agus **C**.

Leachtanna **B** agus **C** _____

(d) Ainmnigh substaint a n-athraíonn a dath nuair a nochtar í i láthair gal uisce.

Luaigh an t-athrú datha a tharlaíonn don tsubstaint ainmnithe.

Ainm _____

Athrú datha _____

(e) Is scátálaí locháin an fheithid a léirítear sa léaráid.

Is féidir leis an bhfeithid seo 'siúl ar uisce'. Ainmnigh airí an uisce a chuireann ar chumas na feithide é seo a dhéanamh.

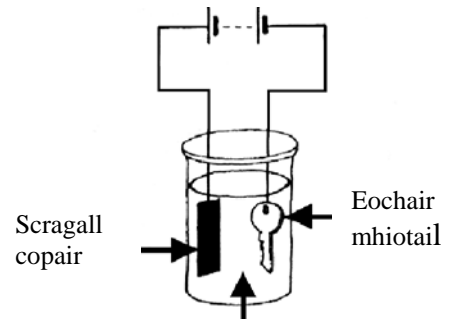
Ainm _____

(f) Mínigh an téarma *creimeadh* nuair a bhíonn miotail i gceist.

(g) Ainmnigh an próiseas atá ag tarlú sa turgnamh a léirítear sa léaráid.

Próiseas _____

Cad a tharlaíonn don scragall copair sa turgnamh seo? _____

Tuaslagán de shulfáit chopair

(h) Luaigh **dhá** shlí ina n-íonghlantar uisce sula seoltar trí pháipáí isteach in ár dtithe é.

An chéad slí _____

An dara slí _____

(i) Déan cur síos ar thástáil a d'fhéadfá a chur i gcrích chun a thaispeáint go bhfuil sampla uisce *crua*.
Tabhair toradh na tástála.

Tástáil _____

Toradh _____

(j) Scaoiltear gáis isteach san atmaisféar ar féidir leo díobháil a dhéanamh don phlainéad againne nuair a dhóitear breoslaí iontaise. Ainmnigh **ceann amháin** de na gáis seo agus luaigh éifeacht dhíobhálach atá aige ar ár dtimpeallacht.

Gás _____

Éifeacht dhíobhálach _____

(8 × 6)

[Thall

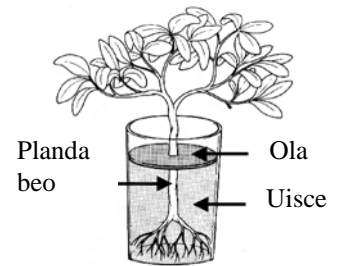
3. Freagair **ocht gcinn** díobh seo a leanas, (a), (b), (c), etc.

(a) Tabhair **dhá** úsáid éagsúla a bhainfeadh ainmhí as an bhfuinneamh a ghintear ina chillíní trí riospráid.

Úsáid a haon _____

Úsáid a dó _____

(b) Réitigh dalta an turgnamh planda a léirítear sa léaráid. Cad é feidhm na hola?
Cén fáth a dtiteann leibhéal an uisce le himeacht ama?

Feidhm na hola _____

An chúis a thiteann leibhéal an uisce _____

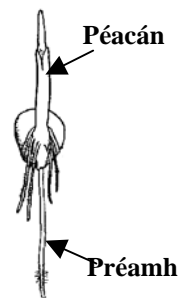
(c) Tabhair **sampla amháin** den tslí ina ndéanann ainmhí ainmnithe é féin a oiriúnú dá thimpeallacht.

Ainm an ainmhí _____

Oiriúnú _____

(d) Léiríonn an léaráid síol mine buí ag péacadh. Cén fáth a bhfásann péacán an tsíl suas nuair a fhásann a phréamh síos?

Cén fáth? _____

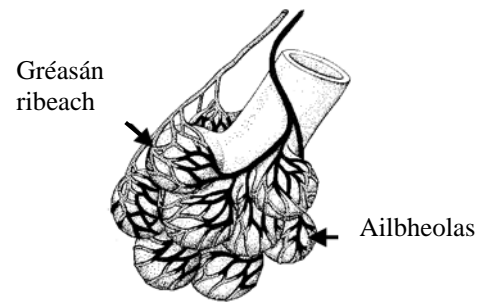

(e) Ainmnigh **dhá** chineál d'fhíochán iompair a fhaightear i bplandaí.

Fíochán a haon _____

Fíochán a dó _____

- (f) Cén t-orgán, in ár gcorp, a mbíonn líon mór den mhír atá léirithe sa léaráid ann? Luaigh **aon athrú amháin** a tharlaíonn san fhuil de réir mar a ghluaiseann sí tríd an ngréasán ribeach a léirítear.

Orgán _____

Athrú _____

- (g) Cén fheidhm atá ag *húmas* i gcúrsaí ithreach? Míneigh an téarma '*láisteadh*' nuair a chuirtear i bhfeidhm ar ithir é.

Feidhm húmais _____

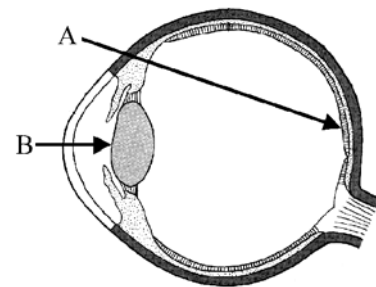
Láisteadh _____

- (h) Ainmnigh ciseal na gcellíní a bhfuil an lipéad **A** luaite leis.

Ainm **A** _____

Luaigh feidhm **B**.

Feidhm **B** _____

- (i) Idirdhealaigh idir *ballnascanna* agus *teannáin*.

Ballnascanna _____

Teannáin _____

- (j) Léirigh, ag baint úsáide as **X**, ar an léaráid de chairéad an chaoi ina gcuireann an planda seo formhór a chuid bia i dtaisce. Ainmnigh carbaihiodráit a chuireann plandaí i dtaisce go coitianta.

Ainm _____

(8 × 6)